

EGYENJOGÚSÁG — PAPIRON (SE)

A magyar sajtóban is olvasható volt, milyen fondorlatosan játsszák ki az angliai cégek a törvényt, mely szerint a női munka egyenlően bírálható el a férfimunkával, s az álláshirdetéseknél sem szabad különbséget tenni a két nem között. Ha a nőt akar a cég, a hirdetés, mondjuk, így hangzik: „Bankigazgató személyi titkárt keres, aki hétfőre kellene kellemes kirándulópártnér; karcsú derek, vonzó dekoltázs és hosszú szempilla kívánatos.” Ha a férfit akar a cég, akkor meg így: „Iparvállalat munkásokat keres melegítőjében, a munkahelyen, a hőség miatt, félmeztelenül kell dolgozni.” Amiből nyilvánvaló, hogy a legzordonabb törvény is formálissá válhat, ha nem alkalmazkodik a célszerűséghez.

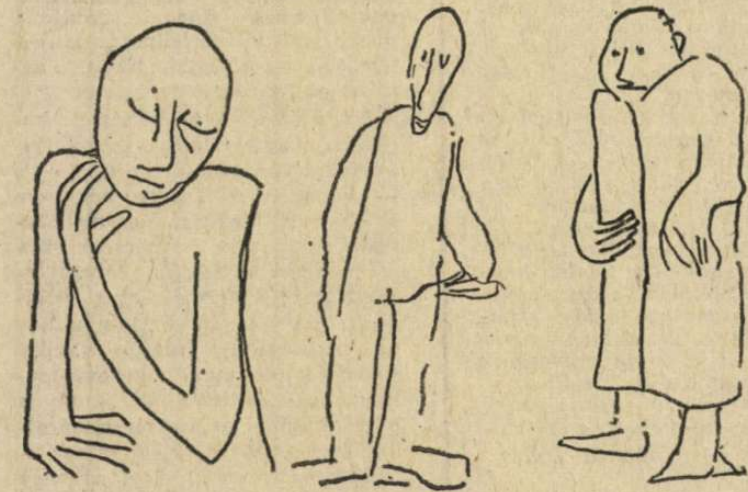
Nem ajánljuk tehát, hogy törvény tiltsa nálunk a két nem megkülönböztetését az álláshirdetéseknél. Vannak jellegzetesen férfi, és jellegzetesen női munkakörök. A kérdés csak az, hogy ilyen-e például a textilgyári munkások munkaköre. A hagyomány és a jelenlegi gyakorlat szerint ilyen. Jellegzetesen női. Az illetékes szakszervezet azonban nem akarja örök időkre szentesíteni ezt a hagyományt és gyakorlatot, s jogosan hivatkozik arra, hogy textilgyári munkásnak lenni — állni és kilométereket futni a fonó- vagy szövőgépek közt — a legnehezebb fizikai munkakörök egyike. És most jön az álláshirdetés, mely fonó- és szövőipari tanulókat toboroz a napilapokban, látszatra a szakszervezet kívánságával megegyezően, hisz a tanulóidőre vonatkozó ígéretei lányoknak, fiúknak egyformán szólnak. Mi lesz azonban az egyenlőséggel a tanulói után? A hirdetés — ellentétben fondorlatos angliai társaival — szinte gorombán öszinte, mert ezt közli a túrelmes újságpapíron: „Fiú tanulóink a szakmunkásvizsga után segédművezetővé, később művezetővé képezzük át.” Fiú tanulóinkat. A lányok álljanak és futkosanak a gépek közt, a fiúk művezessenek, a hagyomány és a jelenlegi gyakorlat szerint.

Hogy lányok is tudnának művezetni? Hogy ezt azért törvénytelen kéne szabályozni? Igen, igen. Csak hogy ilyen törvény már van is: az Alkotmány például. Ide vonatkozó cikkelye eléggé célszerű ahhoz, hogy ne rontsuk formálissá.

-6y-

LOPUNK

Kezdetben ezt is a gyerekeinkre fogtuk. Nem minden ok nélkül. Tinédzserzobák falán lógott a zsákmány. „Ezek a mai fiatalok” szerelték le a nyilvános illemhelyek lánchúzóit, a vonatokról a Kihajolni veszélyes! zárt erdőterületek határára pedig az Idegeneknek tilos az átjárás! táblát, a merészebbek a KRESZ-hez vonzódtak, kollektív munkával kaparintottak meg egy-egy útjelző korongot, az igazán elvete-

Lakatos Lilla: Pókok

műtek telefonkagylót is gyűjtöttek a nyilvános fülkékben. A szülők háborogtak: ejnye, fiam. De ha ejnye-fiam nem tartózkodott otthon, némi büszkeséggel mutogatták a vendégeknek a gyerek szobáját. „Mit össze nem szed ez a gézengúz!”

A bohókás, ifjonti gyűjtőszervevény azonban mind szélesebb körben terjed. Feinóttek lopják el hecből az éttermi hamutartót, az üdülő fürdőkádjának dugóját, a nyilvános park díszköveit, a külföldi szálloda cipőtisztító-készletét, az újjavítást jelző lámpát és a jóbarát könyvespolcáról az értékes könyvet. Épülő vagy bontás alatt álló házakban is divat lopni, ásatásoknál kiváltképpen, az utóbbi cselekedetet még az antikvitások iránti vonzódás erejére is menti.

Bosszant, amikor a modern szegedi szállodában közvetlenül távozásom előtt bekukkant a szobaasszony, és tekintete izgatottan körbefut a berendezésen, megvan-e a lámpa, a törülköző, a váza, a falra szegezett ártáblázat.

Bosszant, amikor látom, hogy a kerthelyiség tetszetős asztalait nehéz és csúnya vasasztalokra cserélték ki, de mit tegyünk, sóhajt a felszolgáló lány, amazokat rendszeresen ellopták esténként, ezt mégis csak nehezebb lesz elcsempelni.

Lopkodásunk már-már népszokássá lett, miközben felesleges tárgyainkkal dugig tömjük a kukadöbröket. Lesújtó véleményem megfogalmazásában csak az zavar, hogy kézirataim tetején egy pompás akvamarin-kék cserép a nehezék, különleges darab, különleges máz. Véletlenül akkor jártam Szarmarkandban, amikor Timur kán mecsetjét restaurálták.

M. J.

ILYEN MŰSZAK — OLYAN MŰSZAK

Tudom, hogy a téma elcsépelte. Tudom, hogy a panasz nem egyedi. Tudom, hogy akadtak drámaibb, dühítőbb egyéni esetek is.

A táviratok csigatempóban vándorolnak a címzetthez. A dolog közismert.

Az is eléggé közismert, hogy április 24-én, 25-én a KISZ-kongresszus tiszteletére Magyarország munkaképes lakosságának nagy része kommunista műszakban dolgozott. Nem kaptak bért — munkájuk ellenértékét a társadalom közös kasszájába „fizették be”.

Jó érzés volt ott lenni Ózdön és Borsodnádasdon, ahol senki se nézte, hány óra van. Az újságíró se nézte. Maradt a többiekkel. És táviratot küldött a családnak, hogy szombat helyett vasárnap este érkezik.

A távirat — természetesen — nem érkezett meg Budapestre. Sem szombaton, sem hétfőn, de még kedden se ért célba. A család aggódott. Ez is természetes.

A lemezgyárban az éjszakai műszakon dolgozók bennmaradtak délelőtt is. Tizenhat órát húztak le egyhuzamban a forrószobában.

A postánál nem lelkesedéssel, nem áldozatvállalásból, nem fize-

tetlenül kellett volna dolgozniuk az embereknek. A táviratot pénzért adtam fel. A pénzt elfogadták, a kitöltött blankettával egyetemben. Természetesen.

És nem továbbították. Nem kézbesítették. Meddig lesz az ilyen műszak is természetes?

(brády)

A MOZIGÉPÉSZ NAGYVONALÚ- SÁGA

Megnéztem a Filmmúzeumban Fellini remekbe szabott filmjét, az *Amarcord*-ot. Az „amarcord” emiliai tájszó, jelentése: emlékezem. Én is emlékezem. Egy héttel ezelőtt ugyanis már láttam ugyanezt a filmet, a sajtóbemutatón. És néhány hónappal korábban is láttam. Azért néztem meg többször is, hogy emlékezem rá.

Van benne például egy kis jelenet, amikor a kisváros pirosapkás szépsége, a kamaszok és nem-kamaszok vágyódásának és keozelgéseinek mulatságosan tüntető központja váratlanul elkomolyodva az idő múlásáról panaszokodik, és arról, hogy mennyire szeretne már szerelemben élni egy férfival, akivel az ágyban is jól érzi magát, meg az ágyon kívül is. A film végére azután meg is kapja állandó férfit, egy puhány, üdörösítő csendőrtiszt személyében. Fellini filmje, mely nem utolsó sorban az emberi sorsok kényszerű kibicaklásáról szól, ezzel a mulatságosan szomorú fintorral búcsúzik a közönségtől. De ennek a fintornak csak úgy van értelme, ha előzőleg elhangzik a szépség nosztalgikus szövege is. A sajtóbemutatón elhangzott. A Filmmúzeumban nem.

Vagy: a nagypapa eltéved az óriási ködben. Végül kiderül, hogy csak a saját házuk előtt toporgott. Itt található iskolába induló unokájával. A kisfiú is elvesz a ködben. Gyér erdőn halad át — és egyszerre egy óriási, fehér bika tűnik fel előtte, gyönyörűn és félelmetesen. A két kép ellentéte szembeszökő: az öreg előtt lezárult az élet, a gyereket ismeretlen csodák várják. A sajtóbemutató legálábbis így értelmeztem a két ember kóborlását a ködben. A Filmmúzeumban viszont sehogysem értelmeztem — az öreg tévelygése elmaradt, ezért a gyerek kalandja is elvesztette mélyebb jelentését.

Mint hogy a kihagyásokat sem a politika, sem az erény szempontjai nem indokolják, a mozigépezés nagyvonalúságára kell gyanakodnom. Talán elszakadt néhány helyen a film, és ő nem bajlódott a ragasztgatás aprómunkájával, hanem az egyszerűség kedvéért egész képsorokat vágott ki; vagy cseleget — ezt a lehetőséget sem tudom elhesseníteni —, azért vágott ki néhány általa lényegtelennek minősített rövid részletet, hogy a műalkotás elférjen a neki rendelt két órában. Mit szólnának, ha valaki meghúzna egy verset, hogy elférjen egy oldalon?

A vágásnak persze más, rejtelmesebb okai is lehettek, amelyeket nehéz logikai úton kitalálni. Mindenesetre érdekes volna, ha megtudhatnánk, honnan meríthet magának bárki önbizalmat ahhoz, hogy oktatlanul ollóval rontson Fellininek.

E. I.

ROMANTIKA

A törvívóknál az elektromos készülék jelzi a találatot, atlétikában sorsdöntő a célfotó. A technika mind nagyobb szerepet kap a sportban. Hol vannak már a régi szép idők, amikor a kórcsolyabajnokságok pontozóbírái még kedves kenguruként a hasukon fityegő erszényből húzták ki a nézők szeme láttára ítéletük pont-

Koppány Attila: Kutyasétáltatás

számaikat, s ott helyben, a jégponton túrték a közönség fűtőjét, tiltakozását, fogadták nagyritkán, pironkodva az elismerést. Most a pálya szélén ülnek, gombokat nyomogatnak, páholjukból fűtülhetnek a fűtőre.

A Magyar Népköztársasági Kupa döntő mérkőzése bizonyítja: a labdarúgás még tartja magát! Nem hódolt be az objektívnek. A néző, a szurkoló változatlanul süvöltheti a „Pfiuj, bíró!”-t, és éltetheti is a bírót kénye-kedve szerint.

A foci továbbra is megadja a játékvezetőnek a tévedés jogát. A bíró és két partjelzője még nem ül karosszékben, ítéletét nem helyettesíti semmiféle fényjelzés, távirás, elektronika, továbbra is ott lohol a pályán a huszonkét játékos oldalán, őt még sértegethetik, tőle még nem tagadták meg az elfogultság lehetőségét sem.

Van ebben valami érzelmesen idejétmúlt, luxus, haszontalanság, romantika, valami esendő, és éppen esendőségében mindannyiunkkal rokon.

Mert én, te, ő — valamennyien voltunk már alkalmi bírák, ha nem is játékvezetők, mint Hámori a Ferencváros—MTK-VM mérkőzésen. Valaki az orrunk előtt kezezett, a helyzet világos volt: tizenegyes! Csak hogy mi véletlenül nem őt, a kézzel labdát öklözőt, a szabálytalankodót láttuk, hanem a felhőt az égen, a középhátvéd zokniját, a villanyórát, vagy a saját köldökünket; őszintén hittük hát, sőt tudni véltük, hogy nem történt szabálysértés. S mert a pályán rendnek kell lenni, amikor egy játékos — joggal — a jogot és az igazságot reklamálta, ítélkezünk is kellett: az a vétkes, aki tekintélyt rombol, a csapatérdek hamis profétájaként a Nagy Igazság, vagyis az általuk ismert, átélte igazság és a rend ellenében. És amikor leküldtük őt a pályáról, határozottak voltunk és becsületesek, mert nem láttuk, amit milliók szemé a televíziós kamerák jóvoltából négyezer ismétlésben láttak, hogy éppen az a másik játékos sértegte meg a szabályt és a rendet, akit mi téves ítéletünkkel felmentettünk a kezezés bűne alól.

„Súlyos játékvezetői tévedés” — írja a tudósító, és leszedi a keresztívzet Hámoriról, aki első tévedését még egy tévedéssel tetézte. Pedig ez már törvényszerű volt, nem is tévedés. A játékban ugyanis, ahol egyetlen ember szava dönt, annak az egynek meg kell őriznie a tekintélyét bármi áron, az egyszemélyes bíráskodás nem tűrheti, hogy megkérdőjelezzék a döntést.

Egyelőre marad hát a labdarúgás izgalma, melyet többek közt éppen az emberi bizonytalankodás joga táplál, az orvosok és a sportújságírók tovább óvhatják a szurkolót a lélektani és érrendszert ártalmaktól. Meglehet azonban, hogy eljön egyszer az az idő is, amikor a bíró kis monitor segítségével ellenőrizheti önmagát. S akkor vége a romantikának.

Még szerencse, hogy Balázs Béla szerint nincs szubjektívabb az objektív nál.

-ssy-

MINTA-SZÜLŐK

Sokat, sokan, sokféleképpen vitatkozunk a szocialista életformáról, az új család-modellről, a műveltség szerepéről a személyiség és a társadalom fejlődése érdekében.

A boldog családról szóló riport is adalék volt ebben a vitában. Vitatható adalék.

A boldog család — három gyermekes. Az apa mérnök, az anya adminisztrátor. A riportert a lakáskitűlés boldog pillanatában ismert meg velük. És kérdez: „Szinház? Mozi?” A válasz: „Csak gyerekdarabokhoz járunk, főleg a Bábszínházba.” Ha a család ezidáig nem a férfi édesanyjának otthonában élt volna, ez a felelet magában hordja a gyararazatot is: nincs kire hagyni a kicsiket.

Igy azonban nyugtalanító. További kérdésekre ingerel. De nem a riportert. Ő csak érti és megérti a házaspárt, mondván: „Ez a válasz minden, a gyerekek iránti szeretetről szóló kinyilatkoztatásnál többet mond.”

Minél figyelmesebben olvasom a lelkes kommentárt, annál kevésbé értem. Lehet, hogy a többi (a nagyanyai segítség jóvoltából) színházba, moziba járó fiatal pár kevesébbé szereti a gyereket? Miért azokat ünnepeljük, akik „kinyilatkoztatás” nélkül bár, de az önművelődésről, a szórakozásról aszkétikusan — vagy kényelmesen! — lemondva — rosszul szeretik őket?

Ha ezt a mércét elfogadnánk, előbb utóbb azok az anyák, mutatnának jó példát, akik már csak meséket és leporellókat olvasnak.

Ez esetben azonban volnának náluk is példamutatóbbak, élenjáróbbak a szeretetben: az analfabeták.

(földes)

AZ OKOS NYÚL

Az ünnepek népszokások, hagyományok kifejezői. Jól ismerve őket, húsvét előtt okos és intó szavak sokasága hangzott el: ne szeszitalt, pénzt adjunk a lo-csolkodó gyerekeknek, hanem a tradíciókhoz és társadalmi eszményeinkhez híven inkább tojást, csokoládét, cukorkát.

Húsvét hétfőn legkisebbik, hat éves fiam rézendít:

Zöld erdőben jártam,
két kis nyuszt láttam,
az egyik kacsintott:
kérem a forintot...

Két névtelen nyuszt közül így lesz okos, érdekes az egyik. Az anyagias. Hol a csodában tanulta ezt az ebadta?

— Hol? Hát az óvodában.
— Kitől?
— Az óvónénitől. Nem tetszik?
— Kérdi a fiam. — Hamisan énekeltem?

Megnyugtatom. Nem ő énekelte hamisan.

A. B. T.